

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SESOTHO PUO YA LAPENG (HL)

PAMPIRI YA BORARO (P3)

2018

MEMORANDAMO

MATSHWAO: 100

Memorandamo ona o na le maqephe a 10.

KAROLO YA A: MOQOQO**Dintlha tsa tataiso tsa meqoqo****1.1 Ruri, ho tsamaya ke ho bona!**

Moqoqong ona mohlalobuwa o qoqa ka diketsahalo tse itseng tse kileng tsa mo makatsa ka tsela e ntle kapa ka tsela e mpe, tseo a ileng a hlollwa ka baka la tsona.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a ka qoqa ka hore o ne a etetse kaekae yaba o bona batho ba moo a etetseng teng kapa ba tikoloho eo a etetseng ho yona ba etsa dintho ka tsela eo yena a sa e tlwaelang, e ileng ya mo makatsa kapa ya mo kgahla.

[50]**1.2 Na batjha ba lokela ho ba le seabo dikgethong?**

Moqoqong ona mohlalobuwa o lokela ho hlalosa seo a se utlwisisang ka dikgetho.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa o lokela ho qala pele ka ho hlalosa hore ebe motho o dumelletswa ho ba le seabo dikgethong ha a se a le dilemo tse kae.
- A ka qoqa ka boingodiso ba dikgetho
- A ka qoqa ka kamoo batjha ba lokelang ho ba le seabo dikgethong kateng kapa ka kamoo batjha ba sa lokelang ho ba le seabo kateng dikgethong.

[50]**1.3 Thekenoloji, mahlopha a senya!**

Mofuteng ona wa moqoqo mohlalobuwa o leka ho susumetsa mmadi hore a dumellane le yena. O tshehetsa mahlakore ka bobedi mme a sa phahamise le leng ho feta le leng. Ntlhakemo/ho lekalekana ho hlake phethelong.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a ka qoqa ka diketso tseo ho tsona batho ba sebedisang disebediswa tsa thekenoloji ka tsela e ntle le e fosahetseng.
Mohlala: a ka qoqa ka diselefounu tseo ba ka di sebedisetsang ho batla tlhahisoleseding ya bohlokwa le ho batla ditshwantsho tse sa ba lokelang.

[50]**1.4 Bao e bile bahale ba tokoloho ba sebele!**

Moqoqong ona mohlalobuwa o tebisa maikutlo, mme o nahanisisa ntlha e amang bahale ba tokoloho a nto nehelana ka maikutlo le mehopollo eo e leng ya hae.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a ka qala ka ho fana ka mabitso a batho bao a nahanang hore ke bona bahale ba tokoloho bophelong ka kakaretso.
- A ka qoqa ka botle boo bahale bana ba bo etseditseng setjhaba ka kakaretso.

[50]

1.5 Mohlang oo, ka tswela ho tsamaya bosiu.

Ona ke moqoqo oo ho wona mohlahlobuwa a hlalosang ka tsela e hlakileng se ileng sa mo hlahela mohla a neng a tsamaya bosiu.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- Mohlahlobuwa a ka hlalosa hore o ne a susumetswa ke eng ho tsamaya bosiu le hore o ne a tswa kae kapa a e ya kae/ a ka ithuta ka tse hlahetseng motho e mong ya neng a tsamaya bosiu.
- A ka hlalosa hore ke eng e ileng ya etsahala e mo ntshedseng ho tsamaya le masiu.

[50]**1.6 Setshwantsho sa 1.6.1 ho ya ho 1.6.3:**

- Moqoqong ona mohlahlobuwa o boha setshwantsho, mme o iqapela sehlooho ka mohopolo wa sehlooho o qholotswang maikutlong a hae.
- Moqoqo ona o ka ngolwa ho tswa lehlakoreng lefe kapa lefe, ho latela moelelo oo a o fumanang ka setshwantsho.

[50]**MATSHWAO OHLE A KAROLO YA A: 50**

KAROLO YA A: MOQOQO**Ditaelo ho motshwai:**

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola ka sehlooho SE LE SENG FEELA KAROLONG YA A, mme a ngole ka dihlooho TSE PEDI KAROLONG YA B.
- Karolo ka nngwe e na le ruburiki ya yona.
- Sebedisa diruburiki tseo o di fuweng bakeng sa ho tshwaya tema ka nngwe.
- Mohlahlobuwa a etse moralo bakeng sa tema ya hae.
- Ha mohlahlobuwa a **tswile lekoteng** moqoqong, etsa tsena tse latelang:
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa dikahare ho fella kगतong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa tshebediso ya puo ho fella kगतong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa sebopeho ho fella kगतong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a etse moralo bakeng sa tema ya hae. Motshwai a lekole dintlha (mehopolo ya sehlooho le e e tshehetsang) ho bona kamoo e lebisang tlhahisong ya diratswana le tema yohle kateng.

Tataiso bakeng sa ho tshwaya moqoqo:

Sehella lentswe kapa polelo e fosahetseng mola, o be o bontshe mofuta wa phoso hodima lentswe/polelo ka ho sebedisa matshwao ana a latelang:

- / bakeng sa ho arola mantswa a ngotsweng a kopantswe empa a lokela ho arolwa;
- , + bakeng sa ho kopanya mantswa a arohantsweng empa a ngolwa a kopane;
- mn bakeng sa mongolo (*orthography*) o fosahetseng;
- mp bakeng sa mopeleto o fosahetseng;
- mt bakeng sa tshebediso ya matshwao a puo a fosahetseng;
- p bakeng sa puo e sa sebediswang ka nepo kapa ka tshwanelo/tlwaelo;
- ^ bakeng sa lentswe kapa karolwana ya lentswe e siilweng dipakeng tsa mantswa;
- // bakeng sa ho arola diratswana;
- ← bakeng sa ha mohlahlobuwa a qadile polelo hara mola;
- ↑↓ bakeng sa ha mohlahlobuwa a fetoletse dintlha tsa hae a qadile ka eo a lokelang ho qetella ka yona.

ELA HLOKO:

- Sebedisa ruburiki ena e latelang ka nako tsohle ha o lekanyetsa meqoqo.
- Matshwao a 0–50 a arotswe ho ya ka dikgato tse 5 tsa ditlhaloso tsa phihlello.
- Lekgetheng la Dikahare, Puo le Setaele, tlhaloso e nngwe le e nngwe ya phihlello e arotswe habedi ho hlahisa boemo bo hodimo le boemo bo tlase; boemo bo bong le bo bong bo na le tlhaloso ya bona.
- Lekgetha la Sebopeho lona ha le a arolwa ka bokgoni bo nang le boemo bo hodimo le bo tlase.

SENOTLOLO SA HO TSHWAYA:

Makgetha a tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare le Moralo	30	DM =
Puo le Setaele le Tokiso ya diposo	15	PST =
Sebopeho	05	Seb =
Matshwao ohle	50	

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANO**POTSO YA 2****2.1 LENGOLO LA SETLWAEDI/SETSWALLE****Sebopeho**

- Aterese e nngwe, ya mongodi, mme e ngolwa e qala hodimo bohareng ba leqephe ho tloha tsohong le letshehadi ho ya ho le letona. Ha mohlalobuwa a ngotse aterese le letsatsi/mohla di arohane kapa di kopane, ho se be le kotlo eo a e fuwang;
- Aterese e ngolwa ka mokgwa wa boloko; ha ho ngolwe matshwao a puo, ntle le ha ho sebedisitswe aterese ya lebokoso la poso.
- Aterese ya moamohedi ha e hlahiswe mofuteng ona wa lengolo;
- Ka mora mohla ho tloha mola, ebe ho tla tumediso; yona e ngolwa ka tsohong le letshehadi, haufi le moo leqephe le qalang. Hlokomela hore ha ho ngolwe letshwao la puo ka mora tumediso;
- Seratswana sa selelekela se lokela ho ba sekgutshwanyane, mme se omele ditaba kapa se totobatse sepheo sa lengolo;
- Mmele wa lengolo o ahwe ka diratswana tse seng kae; di ka ba tharo kapa ho feta, mme mona ke moo ya ngolang a nontshang taba tsa hae tse mabapi le sehlooho sa lengolo;
- Qetelo ya lengolo ke e kgutshwane ka tlwaelo, mme e phethela ditaba;
- Lengolong la setlwaedi ha ho hlokehe hore o ngole fane ya hao, mme ha o ngolla motswalle o ka nna wa qetella ha monatjana ka tsela eo le bitsanang ka yona mohlala: mokgotsiao, ntjamme jj.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

Mohlalobuwa o ngola ka sepheo sa lengolo (ho memela motswalle moketeng wa ho keteka letsatsi la botjhaba le tlo tshwarelwa tikolohong eo a phelang ho yona).

[25]**2.2 PUO****Sebopeho**

- Pulo e ka ba polelo kapa polediso ya bohlae, e tla hohela le ho qahamisa ditsebe tsa bamamedi.
- Dintlha di hlophiswe ka boqhetseke hore puo e phalle.
- Dipolelo e be tse kgutshwane, tse kenyeleditseng bonono ho natefisa.
- Puo e be le phallo: ho be le selelekela, mmele wa dintlha tse momahaneng le qetelo e monate.
- Dintlha e be tse kgolwehang.

Puo ya mofuta ona e etswa meketjaneng e kang ya ha ho thoholetswa motho ya fihlelletseng se itseng sa bohlokwa.

Dikahare tse ka lebellwang e ka ba tsena tse latelang:

- mohlalobuwa, jwalo ka sebui a lebohe ho fuwa sebaka sa ho etsa puo; a totobatse sepheo sa ho nehelana ka puo eo, e leng ho thoholetsa motswalae ya ipabotseng ka bokgabane bo makatsang porojekeng ya ho taka ditshwantsho eo a neng a e kenetse.

[25]

2.3 TOKOMANE YA BOITSEBISO LE LENGOLO LA KOPO YA MOSEBETSI**Sebopeho sa tokomane ya boitsebiso**

- Dintlha tse buang ka yena;
- Sekolo moo a neng a ithuta/kena teng le dithuto tseo a di pasitseng;
- Boiphihlelo ba mosebetsi;
- Nomoro tsa mohala moo a fumanehang teng.
- Dipaki

Sebopeho sa lengolo la kopo ya mosebetsi

- Diaterese di pedi. Aterese ya mongodi wa lengolo e ngolwa ho tloha mahareng a leqephe ho leba ka letsohong le letona, e nto latelwa ke letsatsi, kgwedi le selemo.
- Aterese ya ya ngollwang (moamohedi) e ngolwa ka letsohong le letshehadi. Aterese ya moamohedi e qalwa ka maemo a tshebetso a ya ngollwang, ebe ho latela aterese ya hae ka botlalo.
- Tlase aterese ho ngolwe tumedisio (Monghadi, Mofumahadi kapa Mofumahatsana).
- Tlase tumedisio ho ngolwa mola wa sehlooho o totobatsang sepheo sa lengolo leo.
- Ka mora mola wa sehlooho ho ngolwa seratswana sa selelekela.
- Ho feta mona seratswana se seng le se seng ke se matlafatsang mahlakore a fapaneng a taba eo ho buuwang. Ho siuwe mola dipakeng tsa diratswana.
- Qetelong ho ka thwe '*Ka botshepehi*' kapa '*Wa hao ka boikokobetso*', jj.
- Mongodi o lokela ho saena lebitso la hae, ebe o le ngola ka botlalo.

Dikahare

- Tokomane ya boitsebiso e lokela ho ba teng, mme e tla fapana ho ya ka mohlahlobuwa ya e ngolang.
- Lengolo la kopo ya mosebetsi o hlahellang tlhahlobong le lokela ho ba teng, mme le tla fapana ho ya ka mohlahlobuwa ya le ngolang.

[25]**2.4 ATIKELE E YANG KORANTENG****Sebopeho**

- Atikele e ba le sehlooho se matla ebile se hohelang mahlo;
- Lebitso la moqolotsi wa ditaba le sebaka seo atikele e ngolletsweng teng di ngolwa ka hodima seratswana sa pele;
- E arolwa ka dikholomo tse bopilweng ka diratswana tse kgutshwanyane;
- Le ha mohlahlobuwa a sa ngola atikele ka tsela ya dikholomo a se fuwe kotlo;
- Ditaba di hlahiswa ka sebopeho sa phiramiti.

Dikahare

- Mohlahlobuwa o lokela ho hlahisa ngongoreho ya hae ka ho sotlwa ha diphoofole hara motse wa habo a be a fane ka tharollo.

[25]

2.5 BOIKGOPOTSO

Ona ke mofuta wa tema o kang kgutsufatso, mme o hlahisa maikutlo a akaretsang a motho ka sengolwa kapa mosebetsi wa bonono.

Sebopeho

- nehelano e ngolwa e itshetlehile ntlhakemong/maikutlong a mongodi wa tekolokakaretso;
- mongodi o hlahisa mahlakore ka bobedi, tse ntle le tse mpe tsa seo a ngolang ka sona;
- hangata ho sebediswa dipolelo tse ho lekgethe lejwale, makgethi le mantswa a utullang puo ya maikutlo ka tshwanelo ka sepheo sa ho hlahisa mehopolo le maikutlo a ya ngolang;
- sehalo e le sa ho beha leseding le ho thabisa baamohedi ba ditaba;
- ya ngolang tema ena o lokela ho tshehetsa ntlhakemo/maikutlo a hae a itshetlehile ka dintlha kapa mehlodi e itseng e tshepahalang;
- ho ka nna ha hlahiswa maikutlo mabapi le ntlha tsa setekgeniki;
- pheletsong ho hlahiswa maikutlo a ahlolang hodima seo ho ngolang ka sona, le dikgothaletso di ka kenyeletswa.

Dikahare

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola tsa boikgopotso ba buka eo a e badileng a be a totobatse molaetsa wa yona oo a sa o lebaleng.

[25]**2.6 PUISANO**

Puisano ke tema e ngolang ho hlahisa puisano e teng dipakeng tsa batho ba babedi kapa ho feta.

Sebopeho:

- puisano e ngolwa kamehla e le ho puo ya mmui, empa matshwao a di-abulwa-di-a-kwalwa ('...') ha a sebediswe;
- lebitso la sebui le ngolwe ka letsohong le letshehadi la leqephe, le bile le latelwa ke letshwao la kgutlopedi (jk. Moleboheng);
- tlhaloso ya tlatsetso (jwalo ka terama), e kang ditaello tsa hore ho itseng ho etswa jwang kapa ho buuwa jwang, ho ngolwa ka masakaneng;
- polelo e nngwe le e nngwe e lokela ho ba karabelo ya polelo e sa tswa buuwa;
- sehalo le puo tse sebediswang di tla itshetleha kamanong ya dibui/dibapadi tse pedi tse buisanang esita le ho sehlooho hammoho le puisano ka boyona;
- ho tloiswa mola dipakeng tsa sebui ka seng ho etsa hore mosebetsi o balehe habonolo esita le ho ba makgethe.

Dikahare

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola puisano pakeng tsa hae le motswalle wa hae;
- Ho hlake hore o kgalemella motswalle wa hae ho se robale lapeng bosiuung bo fetileng.
- A mmontshe ditlamorao tse bosula tse ka bakwang ke ho se robale lapeng.

[25]

MATSHWAO OHLE A KAROLO YA B: 50
MATSHWAO OHLE A PAMPIRI ENA: 100

KAROLO YA B: DITEMA TSA KGOKAHANANO**Ditaelo ho motshwai:**

- Mohlahlobuwa o lokela ho ngola ka dihlooho TSE PEDI karolong ena.
- Ha mohlahlobuwa a tswile lekoteng nehelanong etsa tsena tse latelang:
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa dikahare ho fella kगतong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa tshebediso ya puo ho fella kगतong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a abelwe matshwao bakeng sa sebopeho ho fella kगतong ya pele feela.
  - Mohlahlobuwa a etse moralo bakeng sa ditema tsa hae.
  - Mohlahlobuwa a etse moralo bakeng sa tema ya hae.

Tataiso bakeng sa ho tshwaya tema e telele:

Sehella lentswe kapa polelo e fosahetseng mola, o be o bontshe mofuta wa phoso hodima lentswe/polelo ka ho sebedisa matshwao ana a latelang.

- / bakeng sa ho arola mantswa a ngotsweng a kopantswe empa a lokela ho
 —, + arolwa;
- mn** bakeng sa ho kopanya mantswa a arohantsweng empa a ngolwa a kopane;
- mp** bakeng sa mongolo (*orthography*) o fosahetseng;
- mt** bakeng sa mopeleto o fosahetseng;
- p** bakeng sa tshebediso ya matshwao a puo a fosahetseng kapa moo ho
 ^ hlokehang letshwao la puo;
- // bakeng sa puo e sa sebediswang ka nepo kapa ka tshwanelo/tlwaelo;
- ← bakeng sa lentswe kapa karolwana ya lentswe e siilweng dipakeng tsa
 ↑↓ mantswa a mang;
 bakeng sa ho arola diratswana;
 bakeng sa ha mohlahlobuwa a qadile polelo hara mola;
 bakeng sa ha mohlahlobuwa a fetoletse dintlha tsa hae a qadile ka eo a
 lokelang ho qetella ka yona.

SENOTLOLO SA HO TSHWAYA:

Makgetha a Tekanyetso	Matshwao	Senotlolo
Dikahare, Moralo □e Sebopeho	15	DMS =
Puo, Setaele le Tokiso ya diphoso	10	PST =
Matshwao □ ohle	25	

KAROLO YA A: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA MOQOQO – (MATSHWAO A 50) SESOTHO PUO YA LAPENG (HL) – SLKT

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE LE MORALO Nehelano ya sehlooho: thophiso ya mehopolole dintlha, kelohloko ya baamohedi ba ditaba, maikemisetso le maemo	28–30 -nehelano e bontshang kutlwisiso e babatsehang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang -mehopole e bontsha boqheteke, e phepetsa monahano, mme ke e sutsitseng -e hlophisitswe hantle ka tsela e ikgethang/babatsehang, mme e momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	22–24 -nehelano e ralehileng hantle haholo -mehopole e tsamaellana le sehlooho ka botlalo, e a kgahlisa mme e na le bopaki ba mehopolole e sutsitseng -o hlophisitswe hantle haholo ka tsela e ikgethang, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	16–18 -nehelano ke e kgotsofatsang ditlokeho -mehopole e momahane ka tsela e kgotsofatsang le e kgodisang -o hlophisitswe ka tsela e utlwisisehang, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	10–12 -nehelano e momahane mona le mane -mehopole ke e seng ya boiqapelo, mme e sa hlakang -ho na le bopaki bo seng bokae ba thophiso le momahano ya nehelano	4–6 -nehelano e tswile lekoteng ho hang -mehopole ke e sa tsepamang e dubakaneng -ha e utlwahale, mme dintlha di a phetakakwa -ha e a hlophiswa ka tshwanelo le momahano ha e yo
	25–27 -mosebetsi o tswileng matsoho le ha o haellwa ke dintlha tse ikgethang tsa moqoqo o babatsehang -mehopole ke e sutsitseng mme e bontsha boqheteke -o hlophisitswe hantle ka tsela e bontshang bokgoni, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	19–21 -Nehelano e radilweng hantle -mehopole ke e loketseng, mme e thahasellisang -o hlophisitswe hantle, mme o momahane ka tshwanelo ho kenyeditswe selelekela, mmele le qetelo	13–15 -nehelano e a kgotsofatsa le ha e sa hlaka mona le mane -mehopole e momahane le ho kgodisa ka tsela e mahareng -ho na le thophiso le momahano e itseng ho kenyeditswe le selelekela, mmele le qetelo	7–9 -nehelano boholo e tswile lekoteng -mehopole ha e a momahana ka tshwanelo, mme e a lahlehisa -nehelano ha e na bopaki ba thophiso le momahano	0–3 -boitekoe ha bo yo ba ho arabela sehlooho -mehopole e tswile lekoteng ka ho phetahala, ha e a nepahala -nehelano ha e a tsepama sehloohong, mme e dubakane
Matshwao a: 30					
PUO, SETAELE LE TOKISO YA DIPHOSO Sehlo, rejisetara, setaele, tlotlontswa ke tse lokelang sepheo/tshusumetso le maemo Kgetho ya mantswa Tshebediso ya puo le tlwaelo, matshwao a ho bala le mopeleto	14–15 -sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswa di loketse sepheo ka tsela e babatsehang, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo -tshebediso ya hae ya puo e a ikgetha, mme e bontsha boitshupo ka tsela e tsotshang -o sebedisitse sehalo se matla, mme se susumetsang ka tsela e ikgethang -o batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto -o radilwe ka bokgoni bo tsotshang.	11–12 -sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswa di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo haholo -tshebediso ya puo e matla, mme ho sebedisitse sehalo se loketseng ka nako tsohle -bohlo ba mosebetsi ha o na diphoso tsa tshebediso ya puo le mopeleto -o radilwe hantle ka tshwanelo	8–9 -sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswa di loketse sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo -tshebediso ya puo ke e loketseng, mme e fetisa moelelo ka tshwanelo -puo ya bonono ke e loketseng, mme e sebedisitse ka tshwanelo -sehalo se sebedisitse ka tshwanelo: -o radilwe ka tsela e mahareng feela	5–6 -sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswa ha di a lokela sepheo, baamohedi ba ditaba mmoho le maemo -puo e sebedisitse feela ka tsela ya motheo -sehalo mmoho le moelelo o hlahiswang ke tema ke tse sa lokelang -ho sebedisitse tlotlontswa ya motheo feela	0–3 -puo e sebedisitse ha se e utlwisisehang -sehalo, rejisetara, setaele le tlotlontswa ha di a lokela baamohedi ba ditaba, sepheo le maemo -tshebediso ya tlotlontswa e haellang haholo hoo nehelano e sa utlwisisehang
	13 -tshebediso ya puo ke e nepahetseng, mme e susumetsang sehalo sa tema -o batla o hloka diphoso tsa puo le tsa mopeleto -o radilwe ka bokgoni bo tsotshang	10 -tshebediso ya puo ka kakaretso e matla, mme e loketseng maemo -sehalo ke se matla, mme se loketseng -ho na le diphoso tse seng kae tsa puo le tsa mopeleto -o radilwe hantle	7 -tshebediso ya puo ke e kgotsofatsang le ha ho na le ho sa tsamaellana mona le mane -Ka kakaretso sehalo ke se loketseng le ha puo ya bonono e le e haellang	4 -puo ke ya motheo feela, mme e sebedisitse ka tsela e haellang -popeho ya dipolelo ke e tshwanang e nang motswako -tlotlontswa e haella haholo feela	
Matshwao a: 15					
SEBOPEHO Makgetha a tema: popeho ya dipolelo le kgodiso ya diratswana le bolele bo hlokehang	5 -kgodiso ya sehlooho ke e babatsehang -katoloso ya dintlha ke e ikgethang -dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e ikgethang	4 -dintlha ke tse loketseng, mme tse hodisang sehlooho -momahano e bopilweng ke e supang bokgoni -dipolelo le diratswana di loketse nehelano, mme di fapafapannngwa ka tshwanelo	3 -dintlha tse loketseng di hodisa sehlooho ka tsela e mahareng -dipolelo le diratswana di bopilwe ka tsela e mahareng -moqoqo o ntse o hlahisa moelelo	2 -tse ding tsa dintlha ke tse utlwahalang -dipolelo le diratswana di na le diphoso -moqoqo o a utlwisisa le ha o le diphoso	0–1 -dintlha tsa bohlokwa di a haella -dipolelo le diratswana tse hlahisitseng ke tse fosahetseng -moqoqo ha o na moelelo o lebeletsweng
	Matshwao a: 5				

KAROLO YA B: RUBURIKI YA HO LEKANYETSA TEMA YA KGOKAHANO – SESOTHO PUO YA LAPENG [MATSHWAO A 25]

Makgetha a ho lekanyetsa	Phihlello e babatsehang	Phihlello e supang bokgoni	Phihlello e mahareng	Phihlello ya motheo feela	Phihlello e haellang
DIKAHARE, MORALO LE SEBOPEHO (Nehelano le mehopolu) Ho rala, ho hlophisa mehopolu Kelohlolo ya maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo MATSHWAO A 15	13–15 -Nehelano e babatsehang ya sehlooho e supang bokgoni bo ikgethang -Mehopolu e matla e sutsitseng -Tsebo e batsi ya makgetha a mofuta ona wa tema -Nehelano ha e kgere e tsepame sehloohong -Mehopolu le dikahare ke tse momahaneng, tse hlahositsweng ka botebo, -Sebopeho ke se loketseng se nang le diphoso tse mmalwa	10–12 -Nehelano e ntle haholo e bontshang tsebo e ntle ya makgetha a mofuta ona wa tema -Nehelano ha e kgere e tsepame sehloohong -Mehopolu le dikahare ke tse momahaneng, tse hlahositsweng ka botebo, -Sebopeho ke se loketseng se nang le diphoso tse mmalwa	7–9 -Nehelano e lekaneng e bontshang tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema -Nehelano ha e a tsepama sehloohong ka ho phethahala ho na le ho kgera ho itseng -Mehopolu le dikahare di na le momahano e amohelehang -Ke dintlha tse itseng feela tse tshhehetsang sehlooho -Ka kakaretso sebopeho ke se loketseng empa se nang le diphoso tse itseng	4–6 -Nehelano ya motheo e bontshang tsebo ya makgetha a itseng feela a mofuta ona wa tema -Nehelano e na le tsepamo e itseng feela sehloohong empa e a kgera -Mehopolu le dikahare ha se ka mehla di momahaneng -Sehlooho se tshhehetswa ke dintlha tse itseng feela -Sebopeho se fofo feela, mme se na le bohlotso bo boholo	0–3 -Nehelano e totobatsa kgaello ya tsebo ya makgetha a mofuta ona wa tema -Moelelo o nyotobetswa ke ho kgera ho hoholo -Mehopolu le dikahare ha di na momahano -Ke dintlha tse mmalwa haholo tse tshhehetsang sehlooho -Ha ho na boiteko bo entsweng ho sebedisa sebopeho se nepahetseng
PUO, SETAELE LE TOKISO YA DIPHOSO Sehalo rejistara, setaele, maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo Tshebediso ya puo, tiwaelo ya tshhebediso ya puo, kgetho ya mantswa, matshwao a puo le mopeleto MATSHWAO A 10	9–10 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di loketse ka ho fetisisa maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Tshebediso ya puo e nepahetse e bile e bopehile hantle -Nehelano ha e na diphoso	7–8 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di loketse ka ho fetisisa maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Ka kakaretso tshhebediso ya puo ke e nepahetseng e bileng e bopehile hantle -Tshebediso ya tlotlontswe e ntle haholo -Nehelano boholo ha e na diphoso	5–6 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe di loketse maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Nehelano e na le diphoso tse itseng tsa tshhebediso ya puo -Tshebediso ya tlotlontswe ke e lekaneng -Diphoso ha se tse nyotobetsang moelelo	3–4 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe ha di a lokela maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo hantle -Tshebediso ya puo e fosahetse e bile e tletse diphoso tse ngata -Tshebediso e seng kae ya tlotlontswe -Moelelo o nyotobeditswe	0–2 -Sehalo, rejistara, setaele le tlotlontswe ha di dumellane le maikemisetso, baamohedi ba ditaba le maemo -Nehelano e tletse diphoso e dubakane -Tlotlontswe ha e dumellane le maemo -Moelelo o nyotobeditswe haholo